

ԲԵՊԵՏ ԸՅՂԱԶԵԱՅՑ. Տաճարի Բովանդակ.

Կաթնի Կեանքի. Թիֆլիս. Կոպ. Մ. Վարդանանի 4893.
8. Բովանդակ. էր. 111. Բովանդակ. է 50 էջ.

Այս մի փոքրիկ վեպիկ է Ի. Բ. գլխից բաղկացած, ուր նկարագրուած է Թիֆլիսի նորագոյն կեանքի մի պատկերը. Վեպիկիս պատմութիւնը շատ կարճ է. մի հայ աղնուական և հարուստ ընտանիքի զաւակ Աովկասում ուղեորութիւն արած ժամանակ Զ. գիւղաքաղաքում ծանօթանում է մի գաւառացի որր աղջկայ հետ և անմիջապէս սիրահարուում է. սիրահարութիւնը վերջանում է նշանադրեքով. իսկ ամուսնութիւնը գլուխ չի գալիս. որովհետեւ աղջկայ խնամակար, նորա հօրեղբայրը, խանգարում է. Սիրահար երիտասարդը Թիֆլիզ և կանչուում իւր ծնողներից և կշտաբանելով հարստութեան առաւելութիւնները, վճռում է ամուսնանալ մի իշխանուհու հետ, որ և ապա մերժում է նրան. իսկ նախկին նշանածը կորցնելով իւր մօրըն ևս, աղքատութեան ամէն զրկանքները ծաշակում է. պատահմամբ աղատուում է բարոյական անկումից և իրեն վիպագրող անուն է հանում հայ թերթերում, որոնց միջոցով կրկին գըտնում է նրան իւր անհաւատարիմ նշանածն և ամուսնանում են. Ende gut, alles gut (երբ վերջը լաւ է, ամենայն ինչ լաւ է.) ասում է գերմանական առածը, սակայն նոյնը չէ կարելի ասել և վեպիկիս մասին. Այլադեման արդարեւ ճանաչում է Թիֆլիզի աղքատ հայ հասարակութեան կեանքը, որ քանիցս իւր վեպիկներում պատկերացրել է յաջողութեամբ, նա յաջողակ է երբեմն և բնութեան ու բուռն կրքերի նկարագրութեան մէջ, սակայն նրա վեպիկների ընդհանուր շարագասութիւնն (composition) միշտ տկար է. Այս վեպիկն էլ նոյն թերթութիւնն ունի, երիտասարդները ծանօթանում են հինգերորդ երեսում, վեցերորդում սիրահարուում են և եօթներորդում նշանադրեքն ու պսակ կը լինէր, և թէ չար հօրեղբայրը չը լինէր, Իրեն հոգեբանական հետազոտութիւն շատ թոյլ է և չէ բացատրում իսկ հօրեղբոր անսահման ատելութեան պատճառները. Նոյնպէս թոյլ են և երիտասարդի հոգեկան փիճակի փոփոխութիւնների նկարագիրները, Իրական կեանքում շատ դէպքեր են տեղի ունենում, որոնց լոկ նկարագիրը դեռ վեպ չի լինիլ, վեպը պիտի մեղ հոգեկան աշխարհի երեւոյթները նկարագրէ և բացատրէ. Բարու և չարի կուռի այս տեսակ նկարագիրը շատ ձեւական է, եթէ այդ ձեւով գրուեն վեպերը, ոչ մի հետաքրքրութիւն չեն զարթեցնել:

Բանաստեղծութեան լեզուն ևս պիտի գեղեցիկ լինի և մշակուած, մի պահանջ, որ գոյութիւն չէ ունեցել ցարգ մեր նոր հեղինակների համար. Այլադեմանի փորձերից երևում են, որ նա կարող է գեղեցիկ հայերէնով գրել, եթէ մշակէ իւր լեզուն, սակայն շատ անհոգ է վերաբերուում այդ բանին, տեղ տեղ քերականական սխալներով է գրում, նոյն բառերը կրկնում է տողում մի երկու անգամ, իսկ դերանունները հեղեղում են երեսները, օր. եր. 11. միայն 13 անգամ նԱ դերանունն է կրկնուած:

ԶՈՆ ԼԵԲԵՈՎ

Հարբէր Կարապետ Բովանդակ. Կոպ. Մ. Վարդ. 8. էր. 13. Բովանդակ. է 8 էջ.

Քաղաքակրթութեան տարածման առաջին նշաններից մէկն է ընթերցանութեան տարածում, սակայն որպիսի ընթերցանութեան, Մեղ նման աղքատ գրականութիւն ունեցող աղքերի համար դեռ գոյութիւն չունի իսկապէս գրքերի ընտրութիւն ասուածը, սովորաբար կարգում են, ինչ որ տպւում է, դեռ մեծ է դէպի տպագրուած խօսքն եղած հաւատը, մեր ընթերցողներից շատ շատերը դեռ այն կարծիքի են, որ ամենայն տպագրուած բան լաւ է. Այլ է հարուստ գրականութեան տեղ աղքերի բանը, այն տեղ ընտրութիւնը տանջանք է, այնքան շատ նիւթ կայ ընտրելու. Այսուամենայնիւ մի այսպիսի դաստիարակութեան հրատարակութիւնը օգտակար գործ է, դա ուղեցոյց կը լինի և մեր թարգմանիչների համար. Որպէս զի այս գիրքն օգտակար լինէր հայ ընթերցողներին, պէտք էր գտնէ նշանակել այն գրքերը այս ցուցակից, որոնց թարգմանութիւնները կան հայերէն, ապա թէ ոչ ինչ միտք ունի այս գրքի հրատարակումն. Ոչ միայն այդ չէ արուած, այլ թարգմանութիւնն էլ այնպէս ստորիօրէն է կատարուած, որ կարգացողը չէ կարող յատուկ անունների հայերէն ձեւերն ճանաչել, Այս ցուցակը պէտք կը գայ այն հայերին, որոնք կը կամենան ուսերէն կարդալ. Լեզուն անմշակ է, օր. ինչ կը նշանակէ « ղուրան (հատուածների մէջ) » աւելի լաւ չէր լինել ուսերէն գրել այդ ցուցմունքը և կարգացողը կը հասկանար, որ հեղինակը առաջարկում է ղուրանից հատուածներ կարդալ. Որ հայը կը հասկնայ թէ ինչ կը նշանակէ. « նրանց կ'կարգան նրանք », « թափանցուել ենք նրա գիտնական սկզբունքով » և ինչ, Եւրոպական անունները պէտք էր ճիշդ տառագրածել, Բրունզիլլա—Բրունզիլլա—Կրիմիլլա—Կրիմիլլա—Մագարարատա—Մահարարատա, Ուլիս—Ուլիս ևս և էն:

Ն. Բ.

Ա Ջ Դ.

Յայտնում ենք հայ հրատարակիչներին, որ Խմբագրութիւնս իւր ստացած գրքերի մասին միշտ զեկուցումներ է տալագրում: